

[Udenrigsministeren.]

private Samtaler af den Art, som man særlig synes at interessere sig for. Og hvad kunde der saa overhovedet ved den Lejlighed være at opnaa? Hvad nyt kan der overhovedet siges til Belysning med Hensyn til de udenrigspolitiske Vurderinger af vore Forhold, naar det er givet — og det ved alle ærede Medlemmer —, at der ikke fra nogen fremmed Magts Regering er rettet nogen Henvendelse til Danmark dette Spørgsmaal vedrørende, medmindre man vil benytte Udtrykket „Henvendelse“ om den tidligere svenske Udenrigsministers Gøren opmærksom paa visse Udtalelser i svenske Blade, en Henvendelse, hvis man kan kalde det saa, der ligger fuldt belyst for alle, idet Meddelelser i Militærudvalget bragtes videre, og Sagen derefter blev drøftet baade herhjemme og i den svenske Rigsdag?

Og dernæst det andet, som man formentlig ønsker at faa oplyst: Interessen for dansk Militærvæsen og for Danmarks militære Stilling. Ja, ingen benægter den; vi har sagt her under Diskussionen, og det vil kunne siges ved enhver Lejlighed, at der selvfølgelig, i Kraft af Danmarks Beliggenhed, hos Stormagtspolitikere, som arbejder med Tanken om, hvordan en kommende Krig kan forme sig, til enhver Tid vil findes en vis Interesse for Danmarks Stilling, og at denne Interesse hos en og anden af disse Stormagtspolitikere kan tage Form af et Ønske om en forholdsvis stærk Udvikling af Danmarks Militærvæsen, vel at mærke under den ene bestemte Forudsætning, at vedkommende Stormagtspolitiker kan regne med, at dette danske Militærvæsen i en given Situation sættes ind til Fordel for hans Land imod den Stat, som han tænker sig Kampen med, d. v. s. paa en Maade, som vil være lidet stemmende med Danmarks upartiske Politik. Dermed tror jeg at have sagt tilstrækkeligt om dette Spørgsmaal.

I øvrigt skal jeg for min Del kun her fastslaa enkelte Hovedpunkter, der staar for mig som Resultater, vi maa siges at være naaet til gennem denne Forhandling.

Jeg vil for det første sige, at den Opfattelse, som det ærede Medlem Hr. Holstein glædede sig ved at have truffet hos mig under en Forhandling i Studenterforeningen, nemlig at vi under vore Overvejelser af dansk Militærvæsen maa tage Muligheden af en Stormagtskrig med i Betragtning, er en Opfattelse, som jeg for længst, fra meget gammel Tid, har givet Udtryk. Efter de Udtalelser om Usand-

synligheden af en Stormagtskrig, som jeg ved Lejlighed har fremsat i Tiden før 1914, og som det ærede Medlem ogsaa ved denne Lejlighed citerede, føjede jeg til: „Men Sandsynlighed er ikke Sikkerhed. En Stormagtskrig kan tænkes. Naar vi overvejer Danmarks Stilling, maa vi tage denne Mulighed med i Betragtning.“ Dette var før 1914, og det er en Betragtning, som jeg har gentaget Gang efter Gang i den Periode, og som for mig var et Hovedgrundlag, naar jeg lagde Vægt paa at faa fjernet det, som jeg ansaa for den store Fare for Danmarks Stilling i en saadan Krig, nemlig den Fæstning, der dog ikke kunde løse de Opgaver, man tillagde den. Jeg er jo ret vant til, at man siger til mig, at jeg tog fejl og tog fejl. Jeg har ikke hørt andre Eksempler derpaa end denne urigtige Paastand om, at jeg bestred Muligheden af en Stormagtskrig i Aarene før 1914. Og i selve Krigens Aar kan jeg sige, at jeg var Medlem af en Regering, der dog ikke tog mere fejl, end at den med denne Rigsdags Bistand førte Danmark bedre gennem Krig, end ret mange andre Lande kom igennem.

For det andet den store Sikringsstyrke, hvorom man saa flittigt taler. Den havde i Krigens Aar to Opgaver. Den ene Opgave var at danne et Beredskab til Forsvar for Fæstningen København. Det var en Opgave, der knyttede sig til hele Systemet, og den krævede den langt, langt overvejende Del af Udgifter, af Mandskab hele Krigstiden igennem. Men Tanken om noget saadant er jo nu opgivet. Naar den ærede Ordfører for det radikale Parti spørger de ærede konservative Medlemmer, om de vil vende tilbage til Tanken om Københavns Befæstning, svarer de med dyb Forargelse: Nej, noget saadant har da aldrig været i vort Sind. Forestillingen om et enkelt befæstet Punkt i Danmark, som man skulde kunne sætte et Forsvar ind for, og hvorom store Kræfter skulde samles, er borte. Den anden Opgave, der var Tale om at løse i Krigens Tid, var et Vagthold ved Grænser og i Farvande. Det var en nyttig Virksomhed, som her udøvedes med megen Dygtighed baade fra Flaadens og Hærens Side, og som havde praktisk Værdi for Danmark i Krigens Tid. Men det var en Opgave, der løstes under Krig, med Kræfter, der i hvert Tilfælde ikke var større, men i Virkeligheden mindre end de Kræfter, som vil være til Raadighed efter det Forslag, som nu foreligger fra Regeringens Side.